

פרשת שמיני – שלישי

כד ונפקת אישתא, מן קדם יי, ואכלת על מדבחא, ית עלתא וית תרביא; וחזא כל עמא ושבחו, ונפלו על אפיהון.

(כד) וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל עַל־הַמִּזְבֵּחַ אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַחֲלָבִים וַיֵּרָא כָּל־הָעָם וַיִּרְאוּ וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם:

רש"י > וירנו: כתרגומו:

א ונסיבו בני אהרן נדב ואביהוא גבר מחתיתיה, ויהבו בהון אישתא, ושויאו עליה, קטרת בסמין; וקריבו קדם יי, אישתא נכריתא דלא פקיד, יתהון.

י (א) וַיִּקְחוּ בְנֵי־אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא אִישׁ מַחֲתֹתוֹ וַיִּתְּנוּ בָהֶן אֵשׁ וַיִּשִּׂמוּ עָלֶיהָ קִטְרֶת וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם:

ב ונפקת אישתא מן קדם יי, ואכלת יתהון; ומיתו, קדם יי.

(ב) וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי יְהוָה:

רש"י > ותצא אש: רבי אליעזר אומר: לא מתו בני אהרן, אלא על-ידי שהורו ה'לכה בפני משה רבן. רבי ישמעאל אומר: שתויי יין נכנסו למקדש. תדע, שאחר מיתתן הזהיר הנותרים שלא יכנסו שתויי יין למקדש. משל למלך שהיה לו בן בית וכו', כדאיתא ב"ויקרא רבה":

ג ואמר משה לאהרן, הוא דמליל יי למימר בקריבי אתקדש, ועל אפי כל עמא, אתיקר; ושתיק, אהרן.

(ג) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן הוּא אֲשֶׁר־דָּבַר יְהוָה | לֵאמֹר בְּקִרְבִּי אֶקְדֹּשׁ וְעַל־פְּנֵי כָל־הָעָם אֲכַבֵּד וַיִּדָּם אַהֲרֹן:

רש"י > הוא אשר-דבר וגו': היכן דבר? "ונעדת שמה לבני ישראל ונקדש בכבדי". אל תקרי "בכבדי", אלא 'במכבדי'. אמר לו משה לאהרן: אהרן אחי! יודע הייתי שיתקדש הבית במידעיו של מקום, והייתי סבור: או בי, או בך. עכשיו, רואה אני שהם גדולים ממני וממך! (ת"כ, ויקרא רבה. וידם אהרן: קבל שָׂכָר על שתיקתו, ומה שָׂכָר קבל? שנתחד עמו הדבור, שנאמר לו לבדו פרשת שתויי יין: בקרבי: בבחירי. ועל-פני כל-העם אכבד: כשהקדוש-ברוך-הוא עושה דין בצדיקים מתירא ומתעלה ומתקלס; אם-כן באלו, כל-שכן ברשעים. וכן הוא אומר: "נורא אלהים ממקדשיך". – אל תקרי "ממקדשיך", אלא 'ממקדשיך':

ד ויקרא משה, למישאל ולא לצפן, בני עזיאל, אחבוהי דאהרון; ואמר להון, קרובו טולו ית אחיכון מן קדם אפי קדשא, למברא, למשריתא.

(ד) וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל־מִישָׁאֵל וְאֶל אֶלְצָפָן בְּנֵי עֲזִיָּאל דָּד אַהֲרֹן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם קִרְבוּ שָׂאוּ אֶת־אֲחֵיכֶם מֵאֵת פְּנֵי־הַקֹּדֶשׁ אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה:

רש"י > דד אהרן: עזיאל אחי עמרם הי'ה, שנאמר: "ובני קהת וגו'". שאו את-אחיהם וגו': כאדם האומר לחברו העבר את המת מלפני הפלה, שלא לערבב את השמחה:

ה וקריבו, ונטלונין בכתוניהון, למברא, למשריתא כמא דמליל משה.

(ה) וַיִּקְרְבוּ וַיִּשָּׂאֵם בְּכַתְנֹתָם אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר דָּבַר מֹשֶׁה:

רש"י > בכתנתם: של מתים, מלמד שלא נשרפו בגדיהם, אלא נשמטם; כמין שני חוטין של אש נכנסו לתוך חוטמיהם: (סנהדרין נב, ת"כ)

ו ואמר משה לאהרן ולא לעזר ולא לתמר, רישיכון לא תרבון פירוע ולבושיכון לא תבזעון, ולא תמותון, ועל כל כנשתא, יהי רגזא; ואחיכון, כל בית ישראל יכפון ית יקידתא, דאוקיד יי.

(ו) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וְלֶאֱלֶעָזָר וְלִיתְמָר | בָּנָיו רֵאשִׁיכֶם אֶל־תִּפְרְעוּ | וּבְגָדֵיכֶם לֹא־תִפְרְמוּ וְלֹא תִמָּתוּ וְעַל כָּל־הָעֵדָה יִקְצֹף וְאֲחֵיכֶם כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל יִכְּבוּ אֶת־הַשָּׂרָפָה אֲשֶׁר שָׂרָף יְהוָה:

רש"י > אל-תפרעו: אל תגדלו שער. מכאן, שאכל אסור בתספרת. אבל אתם אל תערבבו שמחתו של מקום: ולא תמתו: הא אם תעשו כן, תמותו. ואחיהם כל-בית ישראל: מכאן, שצרתן של תלמידי-חכמים מטלת על הכל להתאבל בה:

ז ומתרע משפן זמנא לא תפקון, דלמא תמותון ארי משח רבותא די, עליכון; ועבדו, כפתגמא דמשה.

(ז) וּמִפְתַּח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ פֶּן־תִּמָּתוּ בִּי־שִׁמְן מִשְׁחַת יְהוָה עֲלֵיכֶם וַיַּעֲשׂוּ כַּדְּבַר מֹשֶׁה:

ח ומליל יי, עם אהרון למימר.

(ח) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:

ט חמר ומרוי לא תשתי את ובגד עמר, במיעלכון למשפן זמנא ולא תמותון: קים עלם, לדריכון.

(ט) יִין וְשֵׁכָר אֶל־תִּשְׁתַּ | אֹתָהּ | וּבְגִידְךָ אֹתָךְ בְּבֹאֲכֶם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וְלֹא תִמָּתוּ חֲקַת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם:

רש"י > יין ושכר, יין: כדרך שכרותו. בבאכם אל-אהל מועד: (ת"כ) אין לי אלא בבואם להיכל, בגשתם למזבח מנין? נאמר כאן 'ביאת אהל-מועד', ונאמר בקדוש ידים ורגלים: 'ביאת אהל מועד', מה להלן עשה גישת מזבח כביאת אהל-מועד, אף כאן עשה ביאת מזבח כביאת אהל-מועד:

י ולאפרשא, בין קדשא ובין חלא, ובין מסאבא, ובין דכיא.

(י) וּלְהַבְדִּיל בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין הַחֹל וּבֵין הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהוֹר:

רש"י > ולהבדיל: כדי שתבדילו בין עבודה קדושה למחללת הא למדת, שאם עבד – עבודתו פסולה (זבחים יז, ת"כ):

יא ולא לפא, ית בני ישראל ית, כל קימיא, דמליל יי להון, בידיא דמשה.

(יא) וּלְהוֹרֹת אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל־הַחֻקִּים אֲשֶׁר דָּבַר יְהוָה אֲלֵיהֶם בְּיַד־מֹשֶׁה:

רש"י > ולהורת: למד, שאסור שכור בהוראה (ת"כ). יכול, יהא חייב מיתה? תלמוד לומר: "אתה ובניך אתך ... ולא תמתו". כהנים בעבודתם במיתה ואין חכמים בהוראתן במיתה: